

Lagrådsremiss

Elektronisk inlämning av bouppteckningar

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 25 september 2025

Gunnar Strömmer

Erik Hällströmer
(Justitiedepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Ett av målen i regeringens digitaliseringsstrategi är att Sverige ska ha en offentlig förvaltning som förenklar och bidrar till minskad administration genom användarvänliga, säkra och trygga digitala tjänster som effektiviserar med hjälp av AI- och datadriven utveckling. Regeringen föreslår i denna lagrådsremiss att bouppteckningar och dödsboanmälningar ska kunna upprättas och ges in till Skatteverket i en e-tjänst som myndigheten tillhandahåller. Möjligheten att ge in handlingarna i pappersform kommer att finnas kvar för den som inte vill eller kan använda sig av den digitala tjänsten.

Förslagen effektiviserar bouppteckningsverksamheten hos Skatteverket genom att minimera den manuella hanteringen och underlättar för enskilda och andra att upprätta och ge in handlingar.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Förslag till lag om ändring i ärvdabalken.....	4
3	Ärendet och dess beredning	10
4	Elektroniska bouppteckningar och dödsboanmälningar.....	10
4.1	Bouppteckningar och dödsboanmälningar ska kunna ges in i elektronisk form.....	10
4.2	Förrättningspersoner.....	15
5	Integritetsanalys	16
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	19
7	Konsekvenser.....	19
8	Författningskommentar.....	22
Bilaga 1	Sammanfattning av Skatteverkets promemoria E- tjänst för inlämning av bouppteckningar.....	26
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	27
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	31

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i ärvdabalken.

2 Förslag till lag om ändring i ärvdabalken

Härigenom föreskrivs i fråga om ärvdabalken¹

dels att 20 kap. 2–3 a, 6 och 8–9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 20 kap. 8 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 kap.

2 §²

Dödsbodelägare som har egendomen i sin vård, boutredningsman eller testamentsexekutor *skall* bestämma tid och *ort* för *bouppteckning samt* utse två kunniga och trovärdiga *gode män* att förrätta den. Samtliga delägare *skall* kallas i god tid till förrättningen. Den avlidnes efterlevande make eller sambo *skall* alltid kallas. *Skall* lott i kvarlåtenskapen åtnjutas först sedan arvinge eller universell testamentstagare har avlidit, *skall* även den kallas som vid tiden för bouppteckningen är närmast att *sälunda ta arv* eller testamente.

Omhändertages ej egendomen av delägare, boutredningsman eller testamentsexekutor, ankommer på annan, som *efter vad* i 18 kap. 2 § sägs har egendomen i sin vård, att *föranstalta om bouppteckning*.

En dödsbodelägare som har egendomen i sin vård, *en* boutredningsman eller *en* testamentsexekutor *ska* bestämma tid och *plats* för *bouppteckningen och* utse två kunniga och trovärdiga *förrättningspersoner* att förrätta den. Samtliga delägare *ska* kallas i god tid till förrättningen. Den avlidnes efterlevande make eller sambo *ska* alltid kallas. *Om en* lott i kvarlåtenskapen *ska* åtnjutas först sedan *en* arvinge eller universell testamentstagare har avlidit, *ska* även den kallas som vid tiden för bouppteckningen är närmast att *på det sättet ärva* eller *ta* testamente.

Om egendomen inte tas om hand av *en* delägare, boutredningsman eller testamentsexekutor, ankommer *det* på *någon* annan, som *enligt* 18 kap. 2 § har egendomen i sin vård, att *se till att bouppteckning förrättas och ges in*.

3 §³

I bouppteckningen anges dagen för förrättningen, den dödes fullständiga namn, *personnummer* eller samordningsnummer, hemvist och dödsdag. Även namn och hemvist för dem som ska ha kallats till förrättningen ska anges. För *underårig ska det anges födelse-datum och för arvinge ska det anges hans eller hennes släktskap*

I bouppteckningen anges dagen för förrättningen, den dödes fullständiga namn, *person-* eller samordningsnummer, hemvist och dödsdag. Även namn, *person-* eller *samordningsnummer* och hemvist för dem som ska ha kallats till förrättningen ska anges. *Om en person som ska ha kallats till förrättningen saknar person- eller*

¹ Balken omtryckt 1981:359.

² Senaste lydelse 1987:231.

³ Senaste lydelse 2023:160.

med den döde. *Arvinge* ska anges även om han eller hon är utesluten från del i kvarlåtenskapen. Om den döde efterlämnar en make, ska det för bröstarvingar anges om de är bröstarvingar även till maken. *Kan uppgift i visst hänseende* inte lämnas, ska det *anmärkas*.

Av bouppteckningen ska det framgå vilka som närvarat vid förrättningen. Om någon som ska ha kallats inte närvarat, ska det till bouppteckningen *fogas* bevis att han eller hon blivit kallad i tid.

samordningsnummer, ska födelse-datum anges. För *en arvinge* ska hans eller hennes släktskap med den döde *anges*. *En arvinge* ska anges även om han eller hon är utesluten från del i kvarlåtenskapen. Om den döde efterlämnar en make, ska det för bröstarvingar anges om de är bröstarvingar även till maken. *Om en viss uppgift inte kan lämnas*, ska det *anges*.

Av bouppteckningen ska det framgå vilka som *har* närvarat vid förrättningen. Om någon som ska ha kallats inte *har* närvarat, ska det till bouppteckningen *bifogas* bevis *om* att han eller hon *har* blivit kallad i tid.

3 a §⁴

Skatteverket får till dödsboet *översända* en förtryckt bouppteckningsblankett med följande uppgifter om den döde:

1. fullständigt namn och person- eller samordningsnummer,
2. hemvist,
3. dödsdag,
4. civilstånd,
5. äktenskapsförord och
6. fastighetsinnehav.

Även *uppgift* om efterlevande makes namn och fastighetsinnehav samt dödsboets adress får förtryckas.

Skatteverket får till dödsboet *skicka* en förtryckt bouppteckningsblankett med följande uppgifter om den döde:

Även *uppgifter* om efterlevande makes namn, *person- eller samordningsnummer eller födelse-datum* och fastighetsinnehav samt dödsboets adress får förtryckas.

6 §⁵

Den som vårdar egendomen eller i övrigt bäst känner till boet *skall* såsom bouppgivare lämna uppgifter om boet. Varje delägare samt efterlevande make eller sambo *skall* på *anmaning* lämna uppgifter till bouppteckningen.

Bouppgivaren *skall på handlingen teckna försäkran* på heder och samvete *att uppgifterna till*

Den som vårdar egendomen eller i övrigt bäst känner till boet *ska* såsom bouppgivare lämna uppgifter om boet. Varje delägare samt efterlevande make eller sambo *ska* på *begäran* lämna uppgifter till bouppteckningen.

Bouppgivaren *ska* på heder och samvete *bekräfta* att *de uppgifter som lämnas i bouppteckningen är*

⁴ Senaste lydelse 2023:160.

⁵ Senaste lydelse 1987:231.

bouppteckningen är riktiga och att inga uppgifter avsiktligt har utelämnats. *Bouppgivaren skall bekräfta sina uppgifter med ed, om talan om edgång förs av någon vars rätt kan bero därav eller av boutredningsman eller testaments-exekutor. Samma skyldighet har dessutom dödsbodelägare samt efterlevande make eller sambo som inte har varit bouppgivare. Även andra personer som har tagit befattning med boet kan åläggas att bekräfta uppgifterna i bouppteckningen under ed.*

riktiga och att inga uppgifter avsiktligt har utelämnats.

Bouppgivaren ska bekräfta sina uppgifter med ed, om talan om edgång förs av någon vars rätt är beroende av det eller av en boutredningsman eller testaments-exekutor. Samma skyldighet har en dödsbodelägare och en efterlevande make eller sambo som inte har varit bouppgivare. Även andra personer som har tagit befattning med boet kan åläggas att bekräfta uppgifterna i bouppteckningen under ed.

Gode männen skall på handlingen intyga att allt har blivit riktigt antecknat och att tillgångarna har värderats efter bästa förstånd.

Förrättningspersonerna ska intyga att allt har blivit riktigt antecknat och att tillgångarna har värderats efter bästa förstånd.

8 §⁶

Bouppteckningen *skall* inom en månad efter det att den upprättats *jämte en bestyrkt kopia* ges in för registrering till Skatteverket. *Finns* det flera bouppteckningar, *skall* de ges in samtidigt och inom en månad från det den sista bouppteckningen upprättades.

Bouppteckningen *ska* inom en månad efter det att den upprättats ges in för registrering till Skatteverket. *En bouppteckning som ges in elektroniskt ska lämnas till ett mottagningsställe som Skatteverket anvisar. Om det finns* flera bouppteckningar, *ska* de ges in samtidigt och inom en månad från det att den sista bouppteckningen upprättades.

En bestyrkt kopia av bouppteckningen skall förvaras hos Skatteverket.

Har omyndig del i boet eller är någon för vilken förvaltare enligt föräldrabalken har förordnats delägare eller finns delägare, för vilken god man skall förordnas, skall ytterligare en bestyrkt kopia ges in för varje överförmyndare som skall ha tillsyn över ifrågasvarande förmynderskap, förvaltar-skap eller godmanskap. Är bouppteckningen av vidlyftig beskaffenhet, behöver denna kopia omfatta endast erforderliga delar.

Är inte erforderliga kopior ingivna, ska sådana tas på boets bekostnad.

8 a §⁷

Räcker den dödes tillgångar eller, när den döde efterlämnar make, tillgångarna tillsammans med hans eller hennes andel i makens giftorättsgods, inte till annat än begravningskostnader och andra utgifter med anledning av dödsfallet och omfattar tillgångarna inte fast egendom eller tomträtt, behöver bouppteckning inte förrättas, om dödsboanmälan görs till Skatteverket av socialnämnden.

*Dödsboanmälan ska vara skriftlig och innehålla den dödes fullständiga namn, personnummer eller samordningsnummer, hemvist, bostadsadress och dödsdag samt intyg som utvisar att *det beträffande tillgångarna föreligger fall* som avses i första stycket. I anmälan ska även dödsbodelägares namn och bostadsadresser anges, om uppgifterna kan inhämtas utan avsevärd tidsutdräkt. Dödsboanmälan bör göras inom två månader efter dödsfallet. *Den ska förvaras hos Skatteverket.**

*Om den dödes tillgångar eller, när den döde efterlämnar make, tillgångarna tillsammans med hans eller hennes andel i makens giftorättsgods, inte räcker till annat än begravningskostnader och andra utgifter med anledning av dödsfallet och omfattar tillgångarna inte fast egendom eller tomträtt, behöver *en* bouppteckning inte förrättas, om *en* dödsboanmälan görs till Skatteverket av socialnämnden.*

*En dödsboanmälan ska vara skriftlig och innehålla den dödes fullständiga namn, *person-* eller samordningsnummer, hemvist, bostadsadress och dödsdag samt intyg som utvisar att *omständigheterna är sådana* som avses i första stycket *beträffande tillgångarna*. I anmälan ska även dödsbodelägares namn och bostadsadresser anges, om uppgifterna kan inhämtas utan avsevärd tidsutdräkt. Dödsboanmälan bör göras inom två månader efter dödsfallet. *En döds-**

⁷ Senaste lydelse 2023:160.

Även om dödsboanmälan *gjorts*, ska bouppteckning förrättas, om det begärs av dödsbodelägare eller någon annan vars rätt kan *bero därav* och denne ställer säkerhet för bouppteckningskostnaden eller om ny tillgång framkommer och *det* därför inte längre *föreligger sådant fall* som avses i första stycket. *Bouppteckning* ska förrättas senast tre månader efter det att begäran om detta gjordes och säkerhet ställdes eller den nya tillgången framkom. I fråga om förlängning av tiden för att förrätta bouppteckning tillämpas 1 § första stycket.

boanmälan som ges in elektroniskt ska lämnas till ett mottagningsställe som Skatteverket anvisar.

Även om *det har gjorts en* dödsboanmälan, ska *en* bouppteckning förrättas, om det begärs av *en* dödsbodelägare eller någon annan vars rätt kan *vara beroende av det* och denne ställer säkerhet för bouppteckningskostnaden eller om *en* ny tillgång framkommer och *omständigheterna* därför inte längre är *sådana* som avses i första stycket. *Bouppteckningen* ska förrättas senast tre månader efter det att begäran om detta gjordes och säkerhet ställdes eller den nya tillgången framkom. I fråga om förlängning av tiden för att förrätta bouppteckning tillämpas 1 § första stycket.

8 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om hur elektroniska dokument ska vara utformade och ges in.

9 §⁸

Skatteverket *skall* se till att bouppteckning, när sådan krävs, förrättas och ges in inom föreskriven tid. Om det har *försummats* får Skatteverket vid vite förelägga viss tid eller, där bouppteckning inte skett, förordna en lämplig person att *föranstalta om det*. *Sådant* förordnande *utgör inte hinder* att vara *god man* vid förrättningen.

Skatteverket *ska* se till att bouppteckning, när sådan krävs, förrättas och ges in inom föreskriven tid. Om det *inte* har *gjorts* får Skatteverket vid vite förelägga viss tid eller, där bouppteckning inte skett, förordna en lämplig person att *se till att bouppteckning förrättas och ges in*. *Ett sådant* förordnande *hindrar inte den förordnade* att vara *förrättningssperson* vid förrättningen.

Skatteverket *skall* registrera bouppteckningen och förse den med bevis om detta.

Skatteverket *ska* registrera bouppteckningen och förse den med bevis om detta.

Registrering av bouppteckning får *inte ske*, om det *inte* framgår att

En bouppteckning får *registreras endast* om det framgår att det vid

vid bouppteckningen har gått till på det sätt som sägs i detta kapitel. *Är* bouppteckningen bristfällig, får Skatteverket med föreläggande av vite utsätta tid inom vilken bristen skall avhjälpas.

Den som är skyldig att lämna uppgift till bouppteckning får föreläggas vid vite att fullgöra sin skyldighet.

bouppteckningen har gått till på det sätt som sägs i detta kapitel. *Om* bouppteckningen *är* bristfällig, får Skatteverket med föreläggande av vite utsätta tid inom vilken bristen ska avhjälpas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

3 Ärendet och dess beredning

Skatteverket gav i juni 2023 till Justitiedepartementet in promemorian E-tjänst för inlämning av bouppteckningar (Ju2023/01440). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Justitiedepartementet (Ju2023/01440).

4 Elektroniska bouppteckningar och dödsboanmälningar

4.1 Bouppteckningar och dödsboanmälningar ska kunna ges in i elektronisk form

Regeringens förslag

Bouppteckningar och dödsboanmälningar ska kunna ges in till Skatteverket i elektronisk form. De ska då lämnas till ett mottagningsställe som Skatteverket anvisar. Kravet på att också ge in en eller flera bestyrkta kopior av bouppteckningen ska tas bort. Detsamma gäller kraven i lag på att Skatteverket ska förvara en kopia av bouppteckningen samt dödsboanmälan.

I en bouppteckning ska uppgifter om person- eller samordningsnummer eller, när dessa saknas, födelsedatum anges för alla som ska kallas till bouppteckningsförrättningen.

Promemorians förslag

Förslagen i promemorian stämmer i huvudsak överens med regeringens. I promemorian lämnas inget lagförslag om elektronisk ingivning av dödsboanmälningar till Skatteverket.

Remissinstanserna

De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslagen eller har ingen invändning mot dem. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker förslagen, som enligt samfundet inte är tillräckligt genomarbetade. Samfundet anför bl.a. att det är oklart vem som ska kunna initiera ett ärende i Skatteverkets e-tjänst och att hanteringen av bilagor inte behandlas i promemorian. Även *Familjen Jurist*, *Kammarkollegiet* och *Sveriges Begravningsbyråers Förbund*, som alla tillstyrker förslagen, framför liknande synpunkter. *Lantmäteriet* anför att reglerna om lagfart medför att bouppteckningar som är fångeshandling vid en lagfartsansökan även fortsättningsvis måste upprättas som ett pappersoriginal.

Skälen för regeringens förslag

Om bouppteckningar och dödsboanmälningar

När någon dör ska som huvudregel en bouppteckning, dvs. en förteckning över den avlidnes tillgångar och skulder, upprättas och registreras hos Skatteverket. En bouppteckning syftar huvudsakligen till att klargöra förutsättningarna inför arvskiftet, och har flera viktiga funktioner. Bouppteckningen visar vilka som är dödsbodelägare eller annars har rätt till arv, och vad som finns att fördela i boet. Den visar också vilka som har rätt att företräda dödsboet i förhållande till tredje man. En registrerad bouppteckning fungerar i praktiken ofta som en legitimationshandling för dödsboet.

Bestämmelser om bouppteckningar och dödsboanmälningar finns i 20 kap. ärvdabalken och i förordningen (2001:423) om vissa frågor rörande Skatteverkets handläggning enligt 20 kap. ärvdabalken. Med bouppteckning avses både den förrättning till vilken dödsbodelägare och andra berörda kallas och den handling som upprättas vid förrättningen. En bouppteckning ska i regel förrättas senast tre månader efter dödsfallet (20 kap. 1 § ärvdabalken).

En dödsbodelägare som har egendomen i sin vård, en boutredningsman eller en testamentsexekutor ska bestämma tid och ort för bouppteckningen samt utse två kunniga och trovärdiga gode män att förrätta den. Till förrättningen ska den avlidnes efterlevande make eller sambo och alla delägare kallas i god tid (20 kap. 2 §). Den som vårdar egendomen eller i övrigt bäst känner till boet ska vara bouppgivare och lämna uppgifter om boet. Bouppgivaren ska på handlingen teckna en försäkran på heder och samvete att uppgifterna till bouppteckningen är riktiga och att inga uppgifter avsiktligt har utelämnats. De gode männen ska på samma handling intyga att allt har blivit riktigt antecknat och att tillgångarna har värderats efter bästa förstånd (20 kap. 6 §).

Bouppteckningen ska inom en månad efter det att den upprättats ges in för registrering till Skatteverket, tillsammans med en bestyrkt kopia. Dessutom ska ytterligare en bestyrkt kopia ges in för varje överförmyndare som ska ha tillsyn över förmynderskap, förvaltarskap eller godmanskap. Är inte nödvändiga kopior ingivna, ska Skatteverket ta kopior på boets bekostnad (20 kap. 8 §). Av promemorian framgår emellertid att Skatteverket inte längre strikt tillämpar kravet på ingivande av bestyrkta kopior, utan kan arkivera en inskannad elektronisk kopia av den registrerade bouppteckningen som Skatteverket självt tar fram (se vidare nedan).

När bouppteckningen har registrerats ska Skatteverket förse originalhandlingens med ett intyg om registreringen (20 kap. 9 §). Sedan skickar Skatteverket tillbaka den till ingivaren.

Om den avlidnes tillgångar är begränsade kan en bouppteckning under vissa förutsättningar ersättas av en dödsboanmälan av socialnämnden. En dödsboanmälan ska vara skriftlig och förvaras hos Skatteverket (se 20 kap. 1 § andra stycket och 8 a §).

Digitala tjänster i kontakter mellan myndigheter och enskilda

Riksdagen har beslutat att målet för Sveriges digitaliseringspolitik är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter

(prop. 2011/12:1 utg.omr. 22, bet. 2011/12:TU1, rskr. 2011/12:87). Ett av regeringens kompletterande strategiska mål är att Sverige ska ha en offentlig förvaltning som förenklar och bidrar till minskad administration genom användarvänliga, säkra och trygga digitala tjänster som effektiviseras med hjälp av AI- och datadriven utveckling (Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030 s. 7 och 21–23). En viktig del i denna politik är att fortsätta arbetet med att förenkla och förbättra de digitala kontakterna mellan den offentliga förvaltningen och medborgarna. På så sätt kan tid och resurser sparas för företag och vardagen göras enklare för privatpersoner.

Den offentliga förvaltningen är redan i många avseenden digital. Exempelvis gäller sedan länge att självdeklarationen får lämnas in till Skatteverket elektroniskt (se skatteförfarandelagen [2011:1244] och prop. 2010/11:165 s. 346). Ansökan om lagfart och andra ansökningar om inskrivning i fastighetsregistret får ges in till Lantmäteriet i form av elektroniska dokument (19 kap. 10, 10 a och 11 a §§ jordabalken och 2 § inskrivningsförfordningen [2000:309]). Detsamma gäller ansökningar om lantmåteriförrättning (4 kap. 8 och 8 a §§ fastighetsbildningslagen [1970:988]). I föräldrabalken har ändringar gjorts för att föräldrar i vissa fall ska kunna bekräfta ett föräldraskap digitalt hos Skatteverket (1 kap. 4 a § föräldrabalken och förordningen [2021:1046] om digital bekräftelse av föräldraskap). En ansökan om utmätning eller annan verkställighet kan ges in till Kronofogdemyndigheten digitalt (2 kap. 1 och 2 §§ utsökningsbalken och prop. 2020/21:161). Enligt regeringens mening bör digitaliseringens möjligheter tas till vara på fler områden.

Bouppteckningar och dödsboanmälningar bör kunna ges in till Skatteverket i en elektronisk tjänst

Reglerna om hur en bouppteckning ska upprättas medför att den måste upprättas i pappersform och undertecknas av bouppgivaren och de gode männen (20 kap. 6 och 8 §§ ärvdabalken). Som Skatteverket anför i promemorian hindrar formkraven och kravet på att originalhandlingen och en bestyrkt kopia av den ska lämnas in till Skatteverket elektroniska rutiner för upprättande och ingivning av bouppteckningar (se också Ds 2003:29, bilaga 2, s. 96).

För dödsboanmälningar gäller ett skriftlighetskrav (20 kap. 8 a §). Det hindrar inte att en anmälan upprättas och lämnas in i elektronisk form. Ett krav på skriftlighet utesluter nämligen inte i sig att ansökan görs elektroniskt. Snarare än att föreskriva papperskommunikation för dess egen skull är syftet med ett skriftlighetskrav normalt att utesluta flyktiga former för kommunikation och dokumentation för att i stället åstadkomma en beständig, entydig och lätt kommunicerad hantering. Detta syfte kan i allmänhet även uppfyllas med elektroniska rutiner (jfr Ds 2003:29 s. 93 och 94). Ett elektroniskt förfarande för dödsboanmälningar kan trots det, som bl.a. *Uppsala universitet (Juridiska fakultetsnämnden)* och *Stockholms kommun* påpekar, motivera vissa författningsändringar.

Som Skatteverket anför i promemorian skulle en möjlighet att lämna in bouppteckningar och dödsboanmälningar i elektronisk form innebära en förenkling och kostnadsminskning både för de som ska upprätta och lämna in handlingarna och för Skatteverket. Färre handlingar behöver skickas per

post till myndigheten och ett elektroniskt förfarande kan också minska myndighetens behov av att begära kompletteringar eller justeringar. I ett elektroniskt förfarande kan nämligen kontroller och stöd för upprättandet av bouppteckningen eller dödsboanmälan byggas in på ett sätt som inte är möjligt när handlingen upprättas i pappersform. Ett elektroniskt förfarande motverkar därför att handlingen av misstag fylls i på fel sätt eller att viktiga uppgifter utelämnas.

Skatteverket lyfter i promemorian fram att en möjlighet att lämna in bouppteckningar i en elektronisk tjänst som myndigheten tillhandahåller efterfrågas av både enskilda och professionella ingivare, såsom begravningsbyråer, advokatbyråer och revisionsbyråer. Också bland remissinstanserna finns ett mycket starkt stöd för detta, även om vissa instanser pekar på praktiska och rättsliga frågor som bör hanteras för att förfarandet ska bli effektivt och rättssäkert. Remissinstanserna är också positiva till att det elektroniska förfarandet även ska omfatta dödsboanmälningar.

Enligt regeringens mening är det uppenbart att en möjlighet att upprätta och ge in bouppteckningar och dödsboanmälningar elektroniskt skulle medföra väsentliga förenklingar för både privatpersoner, professionella ingivare, Skatteverket och andra berörda myndigheter. En sådan möjlighet bör därför införas. Möjligheten att upprätta och lämna in handlingarna i pappersform bör dock behållas.

Skatteverket får årligen in nästan 100 000 bouppteckningar och dödsboanmälningar (enligt Skatteverkets statistik för 2017–2022). Omkring 40 procent av bouppteckningarna upprättas av privatpersoner, som ofta är närstående till den avlidne, medan resterande del upprättas av professionella ingivare. Som Skatteverket beskriver i promemorian behöver det elektroniska förfarandet utformas så att det möjliggör för olika slags ingivare att använda förfarandet på det sätt som passar bäst i det enskilda fallet. För privatpersoner bör Skatteverkets e-tjänst möjliggöra att bouppteckningen upprättas, undertecknas och ges in direkt i ett eget utrymme i e-tjänsten. För professionella ingivare kan det i stället ofta vara fördelaktigt att kunna upprätta bouppteckningen i sin egen it-miljö och sedan lämna in den till Skatteverket i elektronisk form. I båda fallen blir det fråga om elektroniska original. Regleringen bör öppna för båda möjligheterna för ingivande.

För att säkerställa att handlingarna ges in i en e-tjänst som Skatteverket tillhandahåller bör det i lagen anges att en bouppteckning respektive en dödsboanmälan som ges in i ett elektroniskt dokument ska lämnas till ett mottagningsställe som Skatteverket anvisar. Genom att uttrycket mottagningsställe används – i stället för e-tjänst som i Skatteverkets förslag – blir regleringen mer teknikneutral och utrymmet ökar att på lägre föreskriftsnivå ange närmare regler om ingivning av elektroniska dokument. Sådana föreskrifter kan meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen. En upplysning om detta bör tas in i ärvdabalken.

Regeringens förslag i lagrådsremissen kan sägas innebära att Skatteverket får i uppgift att utforma den digitala tjänsten för inlämning av bouppteckningar och dödsboanmälningar. Det är viktigt att detta sker i nära samråd med de blivande användarna av den digitala tjänsten, främst andra myndigheter och de professionella ingivarna. I den processen kan de

frågor som väcks av vissa remissinstanser hanteras. Bland dessa kan nämnas exempelvis de frågor som bl.a. *Sveriges advokatsamfund* väcker om vem som ska kunna initiera ett ärende i den elektroniska tjänsten och om möjligheten att kunna lämna in bilagor till bouppteckningar och dödsboanmälningar elektroniskt. Som *Myndigheten för delaktighet* framhåller bör Skatteverket givetvis utforma e-tjänsten med beaktande av den mångfald av behov och förmågor som finns hos befolkningen.

När det gäller frågan om användning av e-tjänsten och vem som ska kunna initiera ett ärende, som Advokatsamfundet lyfter, kan det särskilt framhållas att förslagen i lagrådsremissen inte innebär att reglerna om förrättande av bouppteckning i bl.a. 20 kap. 2 § ärvdabalken ändras. Det ska därmed även fortsättningsvis hållas en bouppteckningsförrättning, till vilken samtliga dödsbodelägare ska kallas. Vid förrättningen, som ska hållas av två kunniga och trovärdiga personer (se vidare avsnitt 4.2), ska boets tillgångar och skulder gås igenom. Att bouppteckningshandlingen upprättas elektroniskt i en e-tjänst i stället för i pappersform bör därmed inte i sig innebära att risken för missbruk ökar.

För att Skatteverkets e-tjänst ska fungera bör berörda dödsbodelägare kunna identifieras genom personnummer eller samordningsnummer. För att möjliggöra detta bör uppgifter om personnummer eller samordningsnummer eller, när dessa saknas, födelsedatum anges i bouppteckningen för alla som ska kallas till förrättningen. En bestämmelse om detta bör tas in i ärvdabalken. I avsnitt 5 finns en integritetsanalys.

Kravet på att ge in bestyrkta kopior bör tas bort

Skatteverket föreslår i promemorian att kravet på att en eller flera bestyrkta kopior av bouppteckningen ska ges in tillsammans med originalet tas bort, eftersom kravet inte längre fyller någon funktion och dessutom hindrar ett elektroniskt förfarande. Detsamma bör enligt Skatteverket gälla kravet på att myndigheten ska förvara en bestyrkt kopia av bouppteckningen, som bör ändras till att myndigheten ska förvara en kopia av den.

Ett förslag om att slopa kravet på att ge in bestyrkta kopior behandlades redan 2000 i propositionen Ansvaret för inregistrering av bouppteckningar och för arvsbeskattning, m.m. Den sammantagna bedömningen var då att kravet på bestyrkta kopior inte skulle ändras, eftersom den fördel som ett avskaffande av kravet medför för den enskilde inte bedömdes uppvägas av de olägenheter som skulle uppkomma för Skatteverket (prop. 2000/01:21 s. 65). Som nämns ovan har Skatteverkets arbetssätt numera ändrats så att något behov av att ge in bestyrkta kopior inte längre finns. Behovet av bestyrkta kopior kan i stället tillgodoses elektroniskt av Skatteverket. Enligt regeringens mening kan därför lagkravet på att bestyrkta kopior ska ges in och förvaras tas bort. Detsamma gäller kravet på förvaring av dödsboanmälan. Skatteverkets förvaring av handlingar kan, med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen, i stället regleras i förordning.

Särskilt om lagfartsansökningar

En registrerad bouppteckning för ett dödsbo som äger en fastighet utgör fängeshandling vid lagfartsansökan när dödsboet självt eller en arvinge som är ensam dödsbodelägare ansöker om lagfart (se 20 kap. 5 § jordabalken). I alla situationer där ett arvskifte upprättas är det i stället den

handlingen som är fångeshandling. Som *Lantmäteriet* pekar på utgår den nuvarande regleringen av lagfartsansökningar från att bouppteckningen, liksom andra fångeshandlingar, upprättas i pappersform. Även om det i många fall är möjligt att göra en lagfartsansökan i elektronisk form är det i de fallen en bestyrkt elektronisk kopia av pappersoriginalet som ges in tillsammans med ansökan. De nuvarande reglerna, som finns i 19 kap. jordabalken, inskrivningsförordningen och Lantmäteriets föreskrifter om digital ansökan i inskrivningsärenden (LMFS 2017:4), hindrar därmed att en bouppteckning som upprättas som ett elektroniskt original används som fångeshandling vid lagfartsansökan.

I betänkandet *Digitala fastighetsköp & Förförsköprätt vid fastighetstransaktioner* (SOU 2024:38) lämnas förslag om att möjliggöra att överlåtelse av en fastighet sker elektroniskt. Förslagen i betänkandet omfattar bl.a. lagfartsansökningar som görs med en bouppteckning som fångeshandling. Förslagen och inkomna remissynpunkter bereds i Regeringskansliet (Li2024/01326 och Ju2025/00832).

I dagsläget kommer alltså bouppteckningar som ska användas som fångeshandling vid lagfartsansökan att behöva upprättas i pappersform. Det handlar om mindre än en fjärdedel av bouppteckningarna. De stora vinster som är förenade med en möjlighet att kunna upprätta andra bouppteckningar elektroniskt motiverar enligt regeringens mening att förslagen i lagrådsremissen genomförs redan nu. När Skatteverket utformar sin e-tjänst behöver myndigheten dock beakta att vissa bouppteckningar under en övergångsperiod fortsatt måste upprättas i pappersform, och se till att detta är tydligt för den som vill använda e-tjänsten.

4.2 Förrättningspersoner

Regeringens förslag

De gode män som förrättar bouppteckningen ska i stället benämnas förrättningspersoner.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag

Som nämns i avsnitt 4.1 ska en dödsbodelägare som har egendomen i sin vård, en boutredningsman eller en testamentsexekutor bestämma tid och ort för bouppteckning samt utse två kunniga och trovärdiga gode män att förrätta den (20 kap. 2 § ärvdabalken). Med tanke på att benämningen god man för den breda allmänheten sannolikt främst leder tankarna till det slags ställföreträdare som regleras i 11 kap. föräldrabalken, är benämning- en inte helt träffande för den som förrättar en bouppteckning. Till detta

kommer att benämningen god man även används i andra betydelser i ärvdabalken (se 10 kap. 4 §, 12 kap. 9 och 11 §§, 16 kap. 6 §, 18 kap. 2 §, 19 kap. 1, 17 och 18 §§, 20 kap. 8 § och 24 kap. 4 och 5 §§). Som Skatteverket föreslår i promemorian bör benämningen god man därför inte användas när det avser någon som ska förrätta bouppteckningen. Benämningen bör i stället vara förrättningsperson. Det innebär inte någon ändring i sak.

5 Integritetsanalys

Regeringens bedömning

Det finns rättsligt stöd för den personuppgiftsbehandling som kommer att ske i Skatteverkets e-tjänst. Behandlingen utgör ett proportionerligt ingrepp i enskildas personliga integritet.

Det behövs inga ytterligare föreskrifter i lag om behandlingen av dessa personuppgifter.

Promemorians bedömning

Bedömningen i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta av remissinstanserna delar bedömningen eller har ingen invändning mot den. *Sveriges advokatsamfund* framför att om bouppteckningar ges in elektroniskt, kan detta innebära att de blir sökbara inte bara med stöd av personuppgifter om den avlidne och dödsbodelägare som hittills, utan även med stöd av andra uppgifter, såsom bankuppgifter. Skyddet för den personliga integriteten behöver därför enligt samfundet stärkas, bl.a. för att skydda mot att brottslingar begär ut dessa uppgifter. *Familjens Jurist*, *Kammarkollegiet* och *Sveriges Begravningsbyråers Förbund* framför liknande synpunkter.

Skälen för regeringens bedömning

Förslaget om att bouppteckningar och dödsboanmälningar ska kunna ges in till Skatteverket i digital form bygger på att myndigheten tar fram en tjänst som enskilda kan använda med hjälp av digitala hjälpmedel. Uppgifter om bl.a. den avlidnes och dödsbodelägares namn och personnummer kan behöva samlas in och behandlas i systemet.

Generella regler om behandlingen av personuppgifter inom EU finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning). Det huvudsakliga syftet med förordningen är att ytterligare harmonisera och effektivisera skyddet för personuppgifter för att förbättra den inre marknadens funktion och öka enskildas kontroll över sina personuppgifter.

Förordningen utgår från att varje behandling av personuppgifter ska vila på en rättslig grund (artikel 6). I Sverige kompletteras förordningen av lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen) och förordningen (2018:219) med samma namn. I fråga om behandling av personuppgifter i Skatteverkets verksamhet tillämpas även lagen (2015:898) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets äktenskapsregister- och bouppteckningsverksamheter och förordningen (2015:905) med samma namn. I Regeringskansliet pågår det ett arbete med en modern dataskyddsreglering för bl.a. Skatteverket som bygger på betänkandet Framtidens dataskydd – Vid Skatteverket, Tullverket och Kronofogden (SOU 2023:100).

Personuppgiftsbehandling får ske bl.a. om den är nödvändig för att uppfylla en rättslig förpliktelse som följer av lag eller annan författning (2 kap. 1 § dataskyddslagen, jfr artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen). Den får också ske om den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning eller om den utgör ett led i myndighetsutövning enligt lag eller annan författning (se 2 kap. 2 § dataskyddslagen, jfr artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen). Bestämmelserna i lagen om behandling av personuppgifter i Skatteverkets äktenskapsregister- och bouppteckningsverksamheter gäller om behandlingen av personuppgifter är helt eller delvis automatiserad eller om personuppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgänglig för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier (2 §). Personuppgifter får behandlas om det behövs i Skatteverkets äktenskapsregister- och bouppteckningsverksamheter. Sådana uppgifter som redan har samlats in och behandlas för detta ändamål får även behandlas om det behövs för att fullgöra uppgiftslämnande som sker i överensstämmelse med lag eller förordning. Personuppgifter får behandlas även för andra ändamål, under förutsättning att uppgifterna inte behandlas på ett sätt som är oförenligt med det ändamål för vilket uppgifterna samlades in (6 §). Vilka uppgifter som behandlas i dessa verksamheter och på vilket sätt detta sker styrs i hög grad av bestämmelserna i andra författningar, främst äktenskapsbalken, ärvdabalken och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg (arvsförordningen).

Regeringen har tidigare bedömt att det inte är lämpligt eller behövligt att i lagen reglera vilka uppgifter som får behandlas eller i detalj ange för vilka ändamål och arbetsuppgifter uppgifter får behandlas. Genom att det i lagen anges att uppgifter får behandlas om det behövs i Skatteverkets äktenskapsregister- och bouppteckningsverksamhet är avsikten att all den behandling som är nödvändig i verksamheten täcks in. Behandling som sker i den interna administrationen hos Skatteverket faller utanför tillämpningsområdet för lagen om behandling av personuppgifter i Skatteverkets äktenskapsregister- och bouppteckningsverksamheter (jfr prop. 2015/16:28 s. 33 och 36–38). Det hindrar inte i sig att uppgifterna behandlas.

I avsnitt 4.1 föreslås att personnummer eller samordningsnummer fortsättningsvis ska anges i bouppteckningen för alla som ska kallas till

bouppteckningsförrättningen. Om en person saknar ett sådant nummer ska födelsedatum anges. Av Skatteverkets promemoria framgår att dessa uppgifter vanligtvis redan anges. Det betyder dock inte att frågan om konsekvenserna för enskildas integritet inte behöver beaktas när ett lagkrav nu föreslås. Förslaget innebär att ytterligare personuppgifter kommer att behandlas och det kan medföra integritetsrisker, särskilt som personnummer och samordningsnummer är uppgifter som har ett särskilt skydd enligt 3 kap. 10 och 11 §§ dataskyddslagen (se även artikel 87 i EU:s dataskyddsförordning).

Uppgifterna inom bouppteckningsverksamheten omfattas normalt inte av sekretess. Personer med skyddad folkbokföring eller personer som har en sekretessmarkering i folkbokföringsdatabasen kan dock förekomma. Det finns ett adekvat skydd för att säkerställa att uppgifter som omfattas av sekretess inte lämnas ut. Ett krav på att ange t.ex. personnummer kommer att effektivisera Skatteverkets sekretessprövning och göra den mer säker eftersom Skatteverket på ett enklare sätt kan konstatera om den person som avses har skyddad folkbokföring eller sekretessmarkering.

Skatteverkets bouppteckningsverksamhet är en allmännyttig verksamhet. Förslaget kommer att underlätta Skatteverkets kontroll av bouppteckningar och ge ökade förutsättningar för en maskinell kontroll, något som leder till effektiviseringsvinster för verksamheten. Tillförlitligheten av uppgifterna förväntas öka och antalet fel förväntas minska. Sammantaget innebär det att handläggningen av ärenden kommer att gå snabbare, vilket är till fördel för de enskilda.

Sveriges advokatsamfund pekar på att bouppteckningar som ges in elektroniskt skulle kunna vara sökbara med stöd av fler uppgifter än vad som hittills varit möjligt, exempelvis känsliga uppgifter såsom bankuppgifter. Av intresse i det sammanhanget är att Skatteverket redan med den hittillsvarande regleringen sparar en elektronisk kopia av handlingarna i registret för bouppteckningar (se prop. 2015/16:28 s. 37). Vid utformningen av den digitala tjänsten behöver Skatteverket dessutom säkerställa att den överensstämmer med gällande reglering. Av lagen om behandling av personuppgifter i Skatteverkets äktenskapsregister- och bouppteckningsverksamheter framgår att endast vissa sökbegrepp får användas vid sökning efter bouppteckningar. Det handlar exempelvis om uppgifter om ingivarens identitet och vissa uppgifter som ska föras i samband med registreringen av allmänna handlingar, såsom datum när handlingen kom in. Det är inte tillåtet att använda känsliga personuppgifter som sökbegrepp (se 8 §). Skatteverket behöver som personuppgiftsansvarig dessutom pröva om ytterligare åtgärder behöver vidtas, t.ex. när det gäller rutiner för behörigheter och åtkomstkontroll. Därigenom kan de risker som remissinstanserna lyfter minimeras. Regeringens samlade bedömning är att den personuppgiftsbehandling som kommer att ske utgör ett proportionerligt ingrepp i den enskildes personliga integritet.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Regeringens bedömning

Några särskilda övergångsbestämmelser behövs inte.

Promemorians förslag och bedömning

Förslaget och bedömningen i promemorian stämmer delvis överens med regeringens. I promemorian föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2025.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker förslaget och delar bedömningen eller har ingen invändning mot dem.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Med hänsyn till de återstående leden i lagstiftningsprocessen bedöms det vara den 1 juli 2026. Innan det elektroniska förfarandet kan tillämpas i praktiken förutsätts att Skatteverket inrättar e-tjänsten till vilken de elektroniska handlingarna kan anvisas. Några särskilda övergångsbestämmelser behövs inte.

7 Konsekvenser

Regeringens bedömning

Förslagen underlättar och minskar kostnaderna för privatpersoner och professionella ingivare som ger in en bouppteckning till Skatteverket. Förslagen effektiviserar Skatteverkets arbete med bouppteckningar och leder på sikt till kostnadsbesparingar som överstiger kostnaderna för att upprätta e-tjänsten. De föreslagna ändringarna kan även bidra till att handläggningstiderna blir kortare. De kostnader och besparingar som förslagen medför kan hanteras inom myndighetens befintliga ekonomiska ramar.

Förslagen förväntas få begränsade konsekvenser för andra myndigheter och domstolar. Dessa kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Promemorians bedömning

Bedömningen i promemorian stämmer i huvudsak överens med regeringens. I promemorian görs bedömningen att de föreslagna ändringarna inte får några konsekvenser för andra myndigheter och domstolar än Skatteverket.

Remissinstanserna

De flesta av remissinstanserna delar bedömningen eller har ingen invändning mot den. *Lantmäteriet* invänder mot bedömningen i promemorian att förslagen inte kommer att få några effekter för andra myndigheter.

Skälen för regeringens bedömning

Konsekvenser för privatpersoner

Privatpersoner står för ca 40 procent av de inlämnade bouppteckningarna. De flesta felen i bouppteckningar förekommer i dessa bouppteckningar. Detta beror bl.a. på att det ofta saknas kunskap om hur en bouppteckning ska förrättas och upprättas. Felaktiga bouppteckningar leder i sin tur till längre handläggningstider för dödsboet, vilket kan medföra extra kostnader på grund av att dödsboet inte kan avvecklas inom en rimlig tid.

En e-tjänst för inlämning av bouppteckningar kan förväntas användas i stor utsträckning av de privatpersoner som använder sig av Skatteverkets blankett för att upprätta bouppteckningen. Med olika former av stöd och hjälprutor i e-tjänsten kommer en del av de misstag som görs att kunna undvikas, vilket innebär tidsvinster och mindre arbete för privatpersonerna och för Skatteverket. Det ger en kortare handläggningstid som i sin tur bidrar till att dödsboet kan avvecklas snabbare. Bouppteckningen kommer också in till Skatteverket på ett snabbare och säkrare sätt jämfört med ett inskickat brev. E-tjänsten ska tillhandahållas utan kostnad för dess användare. Förslagen medför alltså inga extra kostnader för enskilda. För privatpersoner som inte vill eller kan använda e-tjänsten kommer möjligheten att ge in bouppteckningen i pappersform att finnas kvar.

Konsekvenser för professionella ingivare

Professionella ingivare, såsom begravningsbyråer, advokatbyråer och revisionsbyråer, står för huvuddelen av de bouppteckningar som lämnas in till Skatteverket. I promemorian aviserar Skatteverket att myndigheten kommer att tillhandahålla dels en e-tjänst för inlämning som både privatpersoner och professionella ingivare kan använda, dels en e-tjänst för professionella ingivare som möjliggör att de kan lämna in en bouppteckning som upprättas i deras egen it-miljö. De flesta professionella ingivare kan förväntas i stor utsträckning använda en sådan e-tjänst. Att kunna lämna en bouppteckning från ett eget system till Skatteverkets system kan medföra minskat manuellt arbete och minska de administrativa kostnaderna för företagen. Dessa minskade kostnader kommer i slutändan företagets kunder till del.

Konsekvenser för Skatteverket

Den elektroniska tjänsten är ett sätt att underlätta upprättande och inlämnande av bouppteckningar för privatpersoner och professionella ingivare och av dödsboanmälningar för kommuner till Skatteverket. Den digitala hanteringen förväntas innebära att antalet fel i dessa handlingar minskar och att Skatteverkets handläggning går snabbare. Detta kan i sin tur även innebära att förtroendet för Skatteverket stärks.

Bouppteckningsverksamheten omfattar enligt promemorian ca 47 helårsarbetskrafter hos Skatteverket. Verksamheten är relativt sårbar och det är lätt att balanser byggs upp när någonting utanför det normala inträffar i den övriga verksamheten. Handläggningstiderna har kritiserats av justitieombudsmannen i beslut den 20 november 2023 i ärendena dnr 120-2023 och 122-2023. För att hålla rimliga handläggningstider behöver ärendehantering effektiviseras genom maskinellt stöd.

Det är svårt att uppskatta i vilken utsträckning e-tjänsten kommer att användas för att upprätta och lämna in bouppteckningar. Den digitala utvecklingen av och efterfrågan på e-tjänster förväntas innebära att en allt större del av de bouppteckningar som upprättas av privatpersoner på sikt kommer att ges in genom e-tjänsten. Som nämns ovan är det också denna grupp som står för de flesta felen i bouppteckningarna. Med e-tjänsten kommer en del fel att undvikas och en kortare handläggningstid att kunna uppnås. Skatteverkets arbete med att handlägga bouppteckningar och dödsboanmälningar underlättas när mängden fel minskar och handlingarna ges in i elektronisk form. Ett minskat antal kompletteringar och rättelser och möjligheten att granska vissa uppgifter maskinellt medför att Skatteverkets handläggningstider minskar, vilket också leder till en snabbare avveckling av dödsboet.

Med en e-tjänst kommer fördelningen av bouppteckningar mellan berörda kontor att underlättas samtidigt som den administration som är kopplad till originalhandlingar i pappersform minimeras. Effektiviseringen till följd av ett minskat antal pappershandlingar som måste ankomstregistreras och skannas beräknas medföra en årlig besparing på cirka 2,3 miljoner kronor. Att ärenden som ges in i e-tjänsten helt eller delvis kan hanteras maskinellt förväntas leda till en årlig besparing på ca 3,5 miljoner kronor. Den totala besparingen förväntas därmed uppgå till ca 5,8 miljoner kronor per år. Utvecklingskostnaden för e-tjänsterna för bouppteckningar och dödsboanmälningar beräknas uppgå till uppemot ca 100 miljoner kronor beroende på hur tjänsterna närmare utformas. Någon årlig underhållskostnad uppkommer inte då kostnaden redan ingår i befintlig förvaltningskostnad. Skatteverkets utveckling av e-tjänsterna behöver inte vara slutförd till ikraftträdandet. Med tanke på de stora vinster som förslagen medför på sikt är kostnaden motiverad. De kostnader och besparingar som förslaget medför kan hanteras inom myndighetens befintliga ekonomiska ramar.

Konsekvenser för det allmänna i övrigt

Lantmäteriet invänder mot bedömningen i promemorian att förslagen inte får några effekter för andra myndigheter och pekar på att en bouppteckning i elektronisk form inte överensstämmer med kraven att bouppteckningen i

pappersoriginal eller bestyrkt kopia av ett sådant original behöver ges in vid bl.a. ansökningar om lagfart.

Som konstateras i avsnitt 4.1 hindrar de nuvarande reglerna, som finns i 19 kap. jordabalken, inskrivningsförordningen och Lantmäteriets föreskrifter om digital ansökan i inskrivningsärenden att en bouppteckning som upprättas som ett elektroniskt original används som fångeshandling vid lagfartsansökan. I avvaktan på att reglerna om lagfartsansökan ändras kommer bouppteckningar som ska användas som fångeshandling vid lagfartsansökan att behöva upprättas i pappersform. När Skatteverket utformar sin e-tjänst behöver myndigheten därför beakta att vissa bouppteckningar under en övergångsperiod fortsatt måste upprättas i pappersform, och se till att detta är tydligt för den som vill använda e-tjänsten. Förslagen i lagrådsremissen förväntas därmed inte i nuläget få annat än begränsade konsekvenser för Lantmäteriet och andra statliga myndigheter och domstolar. Dessa kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Som bl.a. *Botkyrka kommun* och *Halmstads kommun* framhåller kommer e-tjänsten i viss mån att förenkla och effektivisera socialnämndernas arbete med dödsboanmälningar. De besparingar som det medför för kommunerna är dock inte så stora att det enligt regeringens bedömning påverkar behovet av statsbidrag till dem.

Övriga konsekvenser

Förslagen bedöms få en viss positiv effekt på miljön genom att de innebär en minskad pappersanvändning. Skatteverkets bouppteckningsblankett består av sju sidor. Till detta kommer eventuella bilagor. Genom att en inlämning i elektronisk form möjliggörs minskar även transporter till Skatteverket, mellan Skatteverkets handläggande kontor och mellan Skatteverket och andra myndigheter.

En e-tjänst kan ge en ökad säkerhet och trygghet i att bouppteckningen ges in av en behörig person och innehåller korrekta uppgifter. Det kan därför finnas en viss positiv effekt på det brottsförebyggande arbetet.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i ärvdabalken

20 kap.

2 § *En dödsbodeläggare som har egendomen i sin vård, en boutredningsman eller en testamentsexekutor ska bestämma tid och plats för bouppteckningen och utse två kunniga och trovärdiga förrättningspersoner att förrätta den. Samtliga delägare ska kallas i god tid till förrättningen. Den avlidnes efterlevande make eller sambo ska alltid kallas. Om en lott i kvarlåtenskapen ska åtnjutas först sedan en arvinge eller universell testamentstagare har avlidit, ska även den kallas som vid tiden för bouppteckningen är närmast att på det sättet ärva eller ta testamente.*

Om egendomen inte tas om hand av en deläggare, boutredningsman eller testamentsexekutor, ankommer det på någon annan, som enligt 18 kap. 2 § har egendomen i sin vård, att se till att bouppteckning förrättas och ges in.

I paragrafen regleras bouppteckningsplikten och kallelser till förrättningen. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

I *första stycket* ersätts benämningen god man med förrättningsperson och ordet ort med plats. Det innebär ingen ändring i sak.

3 § I bouppteckningen anges dagen för förrättningen, den dödes fullständiga namn, *person-* eller samordningsnummer, hemvist och dödsdag. Även namn, *person-* eller *samordningsnummer* och hemvist för dem som ska ha kallats till förrättningen ska anges. *Om en person som ska ha kallats till förrättningen saknar person- eller samordningsnummer, ska födelsedatum anges.* För en arvinge ska hans eller hennes släktskap med den döde *anges.* En arvinge ska anges även om han eller hon är utesluten från del i kvarlåtenskapen. Om den döde efterlämnar en make, ska det för bröstarvingar anges om de är bröstarvingar även till maken. *Om en viss uppgift inte kan lämnas, ska det anges.*

Av bouppteckningen ska det framgå vilka som *har* närvarat vid förrättningen. Om någon som ska ha kallats inte *har* närvarat, ska det till bouppteckningen *bifogas bevis om att han eller hon har blivit kallad i tid.*

I paragrafen anges vilka uppgifter som ska anges i en bouppteckning. Övervägandena finns i avsnitt. 4.1.

Ändringen i *första stycket* innebär att personnummer eller samordningsnummer för de personer som ska kallas till bouppteckningsförrättningen ska anges i bouppteckningen. Om en person som ska ha kallats till förrättningen saknar ett sådant nummer ska födelsedatum anges. Kan en uppgift om födelsedatum inte heller anges ska detta anmärkas i bouppteckningen. Den särskilda bestämmelsen om att födelsedatum ska anges för underårig slopas eftersom personnummer eller samordningsnummer, alternativt födelsedatum, ska anges för alla som ska kallas till förrättningen.

Vilka som ska kallas till en förrättning framgår av 2 §.

3 a § Skatteverket får till dödsboet *skicka* en förtryckt bouppteckningsblankett med följande uppgifter om den döde:

1. fullständigt namn och person- eller samordningsnummer,
2. hemvist,
3. dödsdag,
4. civilstånd,
5. äktenskapsförord och
6. fastighetsinnehav.

Även *uppgifter* om efterlevande makes namn, *person-* eller *samordningsnummer* eller *födelsedatum* och fastighetsinnehav samt dödsboets adress får förtryckas.

Paragrafen ger Skatteverket rätt att översända en förtryckt blankett för bouppteckning till dödsboet, med vissa uppgifter om den döde. Övervägandena finns i avsnitt. 4.1.

I *andra stycket* anges att den efterlevande makens person- eller samordningsnummer, eller födelsedatum får förtryckas på blanketten. Se vidare kommentaren till 3 §.

6 § Den som vårdar egendomen eller i övrigt bäst känner till boet *ska* såsom bouppgivare lämna uppgifter om boet. Varje delägare samt efterlevande make eller sambo *ska* på *begäran* lämna uppgifter till bouppteckningen.

Bouppgivaren ska på heder och samvete bekräfta att de uppgifter som lämnas i bouppteckningen är riktiga och att inga uppgifter avsiktligt har utelämnats.

Bouppgivaren ska bekräfta sina uppgifter med ed, om talan om edgång förs av någon vars rätt är beroende av det eller av en boudredningsman eller testaments-exekutor. Samma skyldighet har en dödsbodelägare och en efterlevande make eller sambo som inte har varit bouppgivare. Även andra personer som har tagit befattning med boet kan åläggas att bekräfta uppgifterna i bouppteckningen under ed.

Förrättningspersonerna ska intyga att allt har blivit riktigt antecknat och att tillgångarna har värderats efter bästa förstånd.

I paragrafen regleras bl.a. den upplysningsplikt om boet som bouppgivaren och andra har. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Andra stycket justeras för att tydliggöra att bouppgivarens intygande av att de lämnade uppgifterna är riktiga ska kunna göras antingen på en pappershandling eller vid ingivande av ett elektroniskt dokument. Andra-fjärde meningarna i stycket flyttas utan ändring i sak till ett nytt tredje stycke. Det hittillsvarande tredje stycket blir därmed ett nytt fjärde stycke. Där ersätts benämningen god man med förrättningsperson. Det innebär ingen ändring i sak.

8 § Bouppteckningen ska inom en månad efter det att den upprättats ges in för registrering till Skatteverket. En bouppteckning som ges in elektroniskt ska lämnas till ett mottagningsställe som Skatteverket anvisar. Om det finns flera bouppteckningar, ska de ges in samtidigt och inom en månad från det att den sista bouppteckningen upprättades.

I paragrafen regleras formen och tidpunkten för ingivande av en bouppteckning till Skatteverket. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

I första stycket görs en ändring som medför att bouppteckningen kan ges in till Skatteverket elektroniskt. Den ska då lämnas till ett mottagningsställe som Skatteverket anvisar. Kravet på att en eller flera bestyrkta kopior av bouppteckningen ska ges in tillsammans med bouppteckningen tas bort. I balken finns regler om att vissa handlingar ska ges in som bilagor till bouppteckningen (se t.ex. 20 kap. 5 §). Sådana handlingar kan också lämnas till mottagningsstället i elektronisk form.

Kravet i andra stycket på att en bestyrkt kopia ska förvaras hos Skatteverket utgår. Ett krav på att en kopia ska förvaras hos myndigheten kan i stället anges i förordning.

Tredje och fjärde styckena tas bort till följd av att kravet på att lämna in bestyrkta kopior i första stycket utgår.

8 a § Om den dödes tillgångar eller, när den döde efterlämnar make, tillgångarna tillsammans med hans eller hennes andel i makens giftorättsgods, inte räcker till annat än begravningskostnader och andra utgifter med anledning av dödsfallet och omfattar tillgångarna inte fast egendom eller tomträtt, behöver en bouppteckning inte förrättas, om en dödsboanmälan görs till Skatteverket av socialnämnden.

En dödsboanmälan ska vara skriftlig och innehålla den dödes fullständiga namn, person- eller samordningsnummer, hemvist, bostadsadress och dödsdag samt intyg som utvisar att omständigheterna är sådana som avses i första stycket beträffande tillgångarna. I anmälan ska även dödsbodelägares namn och bostadsadresser anges, om uppgifterna kan inhämtas utan avsevärd tidsutdräkt. Dödsboanmälan bör göras inom två månader efter dödsfallet. En dödsboanmälan som ges in elektroniskt ska lämnas till ett mottagningsställe som Skatteverket anvisar.

Även om *det har gjorts en* dödsboanmälan, ska *en* bouppteckning förrättas, om det begärs av *en* dödsbodeläggare eller någon annan vars rätt kan *vara beroende av det* och denne ställer säkerhet för bouppteckningskostnaden eller om *en* ny tillgång framkommer och *omständigheterna* därför inte längre är *sådana* som avses i första stycket. *Bouppteckningen* ska förrättas senast tre månader efter det att begäran om detta gjordes och säkerhet ställdes eller den nya tillgången framkom. I fråga om förlängning av tiden för att förrätta bouppteckning tillämpas 1 § första stycket.

I paragrafen regleras de dödsboanmälningar av socialnämnden som i vissa fall kan ersätta en bouppteckning. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

I *andra stycket* görs ändringar för att möjliggöra att en dödsboanmälan ska kunna ges in till Skatteverket elektroniskt. Om socialnämnden ger in dödsboanmälan på det sättet ska nämnden göra det till ett mottagningsställe som Skatteverket anvisar. Kravet på att dödsboanmälan ska förvaras hos Skatteverket utgår. Frågan kan i stället regleras i förordning.

8 b § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om hur elektroniska dokument ska vara utformade och ges in.*

I paragrafen, som är ny, finns en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela närmare föreskrifter om hur elektroniska dokument ska vara utformade och ges in. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

9 § Skatteverket *ska* se till att bouppteckning, när sådan krävs, förrättas och ges in inom föreskriven tid. Om det *inte har gjorts* får Skatteverket vid vite förelägga viss tid eller, där bouppteckning inte skett, förordna en lämplig person att *se till att bouppteckning förrättas och ges in. Ett sådant förordnande hindrar inte den förordnade* att vara *förrättningsperson* vid förrättningen.

Skatteverket *ska* registrera bouppteckningen och förse den med bevis om detta.

En bouppteckning får *registreras endast* om det framgår att det vid bouppteckningen har gått till på det sätt som sägs i detta kapitel. *Om* bouppteckningen är bristfällig, får Skatteverket med föreläggande av vite utsätta tid inom vilken bristen ska avhjälpas.

Den som är skyldig att lämna uppgift till bouppteckning får föreläggas vid vite att fullgöra sin skyldighet.

I paragrafen finns bestämmelser om förfarandet vid Skatteverket i fråga om bouppteckningar. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

I *första stycket* ersätts benämningen god man med förrättningsperson. Det innebär ingen ändring i sak.

Kravet i *andra stycket* på att Skatteverket ska förse bouppteckningen med bevis om registrering kan uppfyllas även med tillämpning av elektroniska rutiner, t.ex. genom en s.k. elektronisk stämpel.

Sammanfattning av Skatteverkets promemoria E-tjänst för inlämning av bouppteckningar

Skatteverket föreslår att bestämmelserna i 20 kap. ärvdabalken och förordningen (2001:423) om vissa frågor rörande Skatteverkets handläggning enligt 20 kap. ärvdabalken ändras, så att bouppteckningar kan ges in i en elektronisk tjänst som Skatteverket tillhandahåller. Bestämmelsen om att bestyrkta kopior av en bouppteckning ska ges in, slopas. Eftersom en elektronisk inlämning innebär att vissa uppgifter kan granskas maskinellt föreslås att personnummer, samordningsnummer eller födelsedatum ska anges för de som ska vara kallade till förrättningen. Vidare föreslås att begreppet gode män ändras till förrättningspersoner samt att en språklig översyn av bestämmelserna görs. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Förslagen föranleder inte några offentligfinansiella intäkter. De initiala kostnaderna för att utveckla system för en elektronisk tjänst för bouppteckningar och anpassa Skatteverkets verksamhet beräknas till ca 60 miljoner kronor.

Förslag till lag om ändring i ärvdabalken

Härigenom föreskrivs att 20 kap. 2–3 a, 6, 8 och 9 §§ ärvdabalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 kap.**2 §¹**

Dödsbodelägare som har egendomen i sin vård, boutredningsman eller testamentsexekutor *skall* bestämma tid och ort för bouppteckning samt utse två kunniga och trovärdiga *gode män* att förrätta den. Samtliga delägare *skall* kallas i god tid till förrättningen. Den avlidnes efterlevande make eller sambo *skall* alltid kallas. *Skall* lott i kvarlåtenskapen åtnjutas först sedan arvinge eller universell testamentstagare har avlidit, *skall* även den kallas som vid tiden för bouppteckningen är närmast att sålunda ta arv eller testamente.

Omhändertages ej egendomen av delägare, boutredningsman eller testamentsexekutor, ankommer på annan, som efter vad i 18 kap. 2 § sägs har egendomen i sin vård, att föranstalta om bouppteckning.

Dödsbodelägare som har egendomen i sin vård, boutredningsman eller testamentsexekutor *ska* bestämma tid och ort för bouppteckning samt utse två kunniga och trovärdiga *förrättningspersoner* att förrätta den. Samtliga delägare *ska* kallas i god tid till förrättningen. Den avlidnes efterlevande make eller sambo *ska* alltid kallas. *Ska* lott i kvarlåtenskapen åtnjutas först sedan arvinge eller universell testamentstagare har avlidit, *ska* även den kallas som vid tiden för bouppteckningen är närmast att sålunda ta arv eller testamente.

Om egendomen *inte omhändertas* av delägare, boutredningsman eller testamentsexekutor, ankommer på annan, som efter vad i 18 kap. 2 § sägs har egendomen i sin vård, att föranstalta om bouppteckning.

3 §²

I bouppteckningen anges dagen för förrättningen, den dödes fullständiga namn, personnummer eller samordningsnummer, hemvist och dödsdag. Även namn och hemvist för dem som ska ha kallats till förrättningen ska anges. För *underårig ska det anges födelse-datum och för* arvinge ska det anges hans eller hennes släktskap med

I bouppteckningen anges dagen för förrättningen, den dödes fullständiga namn, personnummer eller samordningsnummer, hemvist och dödsdag. Även namn, *personnummer eller samordningsnummer* och hemvist för dem som ska ha kallats till förrättningen ska anges. *Om en person som ska ha kallats till förrättningen saknar person-*

¹ Senaste lydelse 1987:231.

² Senaste lydelse 2023:160.

den döde. Arvinge ska anges även om han eller hon är utesluten från del i kvarlåtenskapen. Om den döde efterlämnar en make, ska det för bröstarvingar anges om de är bröstarvingar även till maken. Kan uppgift i visst hänseende inte lämnas, ska det anmärkas.

nummer eller samordningsnummer ska födelsedatum anges. För arvinge ska det anges hans eller hennes släktskap med den döde. Arvinge ska anges även om han eller hon är utesluten från del i kvarlåtenskapen. Om den döde efterlämnar en make, ska det för bröstarvingar anges om de är bröstarvingar även till maken. Kan uppgift i visst hänseende inte lämnas, ska det anmärkas.

Av bouppteckningen ska det framgå vilka som närvarat vid förrättningen. Om någon som ska ha kallats inte närvarat, ska det till bouppteckningen fogas bevis att han eller hon blivit kallad i tid.

3 a §³

Skatteverket får till dödsboet översända en förtryckt bouppteckningsblankett med följande uppgifter om den döde:

1. fullständigt namn och person- eller samordningsnummer,
2. hemvist,
3. dödsdag,
4. civilstånd,
5. äktenskapsförord och
6. fastighetsinnehav.

Även uppgift om efterlevande makes namn *och* fastighetsinnehav samt dödsboets adress får förtryckas.

Även uppgift om efterlevande makes namn, *personnummer, samordningsnummer eller födelsedatum*, fastighetsinnehav *och* dödsboets adress får förtryckas.

6 §⁴

Den som vårdar egendomen eller i övrigt bäst känner till boet *skall* såsom bouppgivare lämna uppgifter om boet. Varje delägare samt efterlevande make eller sambo *skall* på anmaning lämna uppgifter till bouppteckningen.

Bouppgivaren *skall på handlingen* teckna försäkran på heder och samvete att uppgifterna till bouppteckningen är riktiga och att inga uppgifter avsiktligt har utelämnats. Bouppgivaren *skall* bekräfta sina uppgifter med ed, om talan om edgång förs av någon vars

Den som vårdar egendomen eller i övrigt bäst känner till boet *ska* såsom bouppgivare lämna uppgifter om boet. Varje delägare samt efterlevande make eller sambo *ska* på anmaning lämna uppgifter till bouppteckningen.

Bouppgivaren *ska i bouppteckningen* teckna försäkran på heder och samvete att uppgifterna till bouppteckningen är riktiga och att inga uppgifter avsiktligt har utelämnats. Bouppgivaren *ska* bekräfta sina uppgifter med ed, om talan om edgång förs av någon vars

³ Senaste lydelse 2023:160.

⁴ Senaste lydelse 1987:231.

rätt kan bero därav eller av boutredningsman eller testaments-exekutor. Samma skyldighet har dessutom dödsbodelägare samt efterlevande make eller sambo som inte har varit bouppgivare. Även andra personer som har tagit befattning med boet kan åläggas att bekräfta uppgifterna i bouppteckningen under ed.

Gode männen skall på handlingen intyga att allt har blivit riktigt antecknat och att tillgångarna har värderats efter bästa förstånd.

rätt kan bero därav eller av boutredningsman eller testaments-exekutor. Samma skyldighet har dessutom dödsbodelägare samt efterlevande make eller sambo som inte har varit bouppgivare. Även andra personer som har tagit befattning med boet kan åläggas att bekräfta uppgifterna i bouppteckningen under ed.

Förrättningspersonerna ska i bouppteckningen intyga att allt har blivit riktigt antecknat och att tillgångarna har värderats efter bästa förstånd.

8 §⁵

Bouppteckningen *skall* inom en månad efter det att den upprättats *jämte en bestyrkt kopia* ges in för registrering till Skatteverket. Finns det flera bouppteckningar, *skall* de ges in samtidigt och inom en månad från det den sista bouppteckningen upprättades.

En *bestyrkt kopia* av bouppteckningen *skall* förvaras hos Skatteverket.

Har omyndig del i boet eller är någon för vilken förvaltare enligt föräldrabalken har förordnats delägare eller finns delägare, för vilken god man skall förordnas, skall ytterligare en bestyrkt kopia ges in för varje överförmyndare som skall ha tillsyn över ifrågasvarande förmynderskap, förvaltar-skap eller godmanskap. Är bouppteckningen av vidlyftig beskaffenhet, behöver denna kopia omfatta endast erforderliga delar.

Är inte erforderliga kopior ingivna, ska sådana tas på boets bekostnad.

Bouppteckningen *ska* inom en månad efter det att den upprättats ges in för registrering till Skatteverket. *Bouppteckningen ska ges in i en elektronisk tjänst som Skatteverket tillhandahåller eller som en skriftlig originalhandling.* Finns det flera bouppteckningar, *ska* de ges in samtidigt och inom en månad från det den sista bouppteckningen upprättades.

En kopia av bouppteckningen *ska* förvaras hos Skatteverket.

⁵ Senaste lydelse 2003:675.

Skatteverket *skall* se till att bouppteckning, när sådan krävs, förrättas och ges in inom föreskriven tid. Om det har försummats får Skatteverket vid vite förelägga viss tid eller, där bouppteckning inte skett, förordna en lämplig person att föranstalta om det. Sådant förordnande utgör inte hinder att vara *god man* vid förrättningen.

Skatteverket *skall* registrera bouppteckningen och förse den med bevis om detta.

Registrering av bouppteckning får inte ske, om det inte framgår att vid bouppteckningen har gått till på det sätt som sägs i detta kapitel. Är bouppteckningen bristfällig, får Skatteverket med föreläggande av vite utsätta tid inom vilken bristen ska avhjälpas.

Den som är skyldig att lämna uppgift till bouppteckning får föreläggas vid vite att fullgöra sin skyldighet.

Skatteverket *ska* se till att bouppteckning, när sådan krävs, förrättas och ges in inom föreskriven tid. Om det har försummats får Skatteverket vid vite förelägga viss tid eller, där bouppteckning inte skett, förordna en lämplig person att föranstalta om det. Sådant förordnande utgör inte hinder att vara *förrättningsperson* vid förrättningen.

Skatteverket *ska* registrera bouppteckningen och förse den med bevis om detta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

Remissyttranden över Skatteverkets promemoria E-tjänst för inlämning av bouppteckningar har lämnats av Barnombudsmannen, Borås kommun, Botkyrka kommun, Domstolsverket, Eda kommun, Familjens Jurist, Finspångs kommun, Föreningen Sveriges Överförmyndare, Förvaltningsrätten i Stockholm, Gislaveds kommun, Gotlands tingsrätt, Halmstads kommun, Helsingborgs tingsrätt, Hovrätten för Västra Sverige, Integritetsskyddsmyndigheten (IMY), Justitiekanslern (JK), Kammarkollegiet, Kammarrätten i Jönköping, Kronofogdemyndigheten, Lantmäteriet, Lantmäterimyndigheten i Göteborgs kommun, Lantmäterimyndigheten i Stockholms kommun, Linköpings kommun, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Myndigheten för delaktighet (MFD), Myndigheten för digital förvaltning (Digg), Nacka tingsrätt, Pensionsmyndigheten, Riksdagens ombudsmän (JO), Sparbankernas Riksförbund, Statskontoret, Stockholms kommun, Stockholms tingsrätt, Svea hovrätt, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Begravningsbyråers Förbund, Umeå universitet och Uppsala universitet (Juridiska fakultetsnämnden).

Yttrande har också inkommit från SPF Seniorerna och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Alingsås kommun, Alvesta kommun, Anhörigas riksförbund, Askerunds kommun, Båstads kommun, Familjerättssociomernas Riksförening, Fideikommissnämnden, Föreningen Sveriges socialchefer, Gällivare kommun, Gävle kommun, Haparanda kommun, Hultsfreds kommun, Härjedalens kommun, Hässleholms kommun, Kalmar kommun, Karlskrona kommun, Karlstads kommun, Lunds universitet (Juridiska fakulteten), Lycksele kommun, Norbergs kommun, Pensionärernas Riksorganisation, Skövde kommun, Storumans kommun, Svensk Försäkring, Svenska Bankföreningen, Säffle kommun, Uddevalla kommun, Umeå kommun, Vaxholms kommun och Östhammars kommun har avstått från att yttra sig.